

blisku enako in še z mnogimi dostavki razglasila, britko je obžalovalo nesrečnega lajtenanta, ter očitno izrekvalo mrzenje nad nemilo gospodičino. Kako gadje srce pa je res imela ona, kazala je zlasti pogrebni dan. Ko so namreč nesli nesrečnega lajtenanta na pokopališče memo generalove hiše, gledala je ohola deklica brezčutna skozi okno na sprevod ter igrala se s tičem papigom. Memogredoče ljudstvo je glasno godrnjalo zoper tako nesramno početje. — Pokojnika spremljal je k grobu tudi nam že znani kapitan. Skripajoč z zobmi gleda Rozino ob oknu, in v osrčji probudi se mu misel, maščevati rajnega. —

Ni trpelo dolgo, in kapitan je postal pobočnik (adjutant) generalov, kteremu se je bil kmalu tudi tako omilil, da je bilo videti, da ne bi mogel živeti brez njega. Ni je bilo pri generalu ne gostbe ne družbe brez kapitana, in skoraj vsaki večer nahajal se je v generalovem domu. Al znal je pa tudi, kedar ga je bila volja, izvrstno kratkočasiti društvo. Izveden v mnogih znanostih, bistroumen, priljuden in ob enem šaljiv znal je govoriti, kakor da bi mu besede iz ust cvetele. General sam je bil ves zaljubljen v njega; al bil je pa tudi njegov adjutant junak, da malo tacih, spreten, natančen; poleg tega človek krasen kakor živi Davor, ter izgled ponositega vojniškega obnašanja. Ni ga pa bilo tudi z lepo bolj gibčnega in urnega pri sablji in puški memo njega; ne boljega jaháča, ne boljega plavca. Z eno besedo: kapitan je postal v kratkem času ljubljene generala in vseh odličnih društev. In vendar, — kdor ga je bolj na blizo opazeval, mogel je spoznati, da ga nobena reč od več ne veseli, akoravno se ni moglo o njem ravno reči, da je otožen ali slabovoljen.

Eno vendar je bilo. Kaj neki?

Z domačo generalovo hčerjo se je adjutant malo, da! celó slabo občil. Bil je sicer proti njej priljuden, al vendar nekako čudno hladán. Kedar se je kaj pomenkoval z njo, postopal je z njo bolj kot z otrokom, nego z odraslo olikano gospodičino, podučujoč jo in celó besede jej popravlja, ako včasih ni ktere čisto pravilno izrekla.

Rozina znala je med drugim res izvrstno risati; pa tudi adjutant ni bil nič manj mojster ter popolen znalec v tej vednosti. Album Rozininih risarij je prav pogosto ležal na njeni mali mizici, memo ktere je kapitan pogosto hoditi moral. Ali ga je li slučajno tje pokladala, ali je delala to nalašč, želeča, da bi prišel kapitanu v roke, ne bomo tu pretresovali. Neki dan ga res memo gredé v roke vzame, — premetava liste, ter pogleda dve ali tri slike; potem pa z ustnicama nekako šaljivo namrdne, album mirno na mizo nazaj položi, ter prične igrati se z generalovim kužejem, češ, kakor da bi te slike, akoravno so res kazale nenavadno umetniško izurjenost, ne bile vredne njegove pozornosti. Rdeči žar preletí o tej priliki kot blisk lici gospodičini.

Ravno tistega večera je bila zaprošena, naj domačemu društvu zapoje kako pesmico. Nekako srdito sede k glasoviru, in njen glas se razlega čarobno in neizrečeno milo, kakor enako morebiti še nikdar popred. To je moral tudi sam kapitan priznati; al on je proti svojemu prepričanju kazal, kakor da bi to bilo le kaj vsakdanjega. Vsa družba je pri prvih akordih Rozino šumeče pohvalila; samo adjutant je sedel razmišljen v nekem kotu, ter naglo premetaval papirje svoje listnice. Pa to še ni bilo vse; — po prvem odpetem oddelku obširne pesmice ostane, kakor da bi po opraviilih šel iz dvorane.

Rozina je pevajoča ves čas skrivaj opazevala kapitana, — videlo se je, kakor da samo njemu poje; al vendar — on je šel.

Dalje ni hotela ali pa tudi ni mogla peti. Ko se je kmalu potem podala v svojo spavnico, in kakor da bi se hotela vleči k počitku, reče svoji hišini, s katero drugače ni nikdar besede spregovorila, razen da jej je kaj zaukazevala, z glasom od ihte in srda tresajočim se: „Nestrpljiv človek je ta kapitan“. — Al vse drugo je čutilo njeno srce, ki se je sicer v svoji ohólosti ljubezni še branilo in proti njej upiralo: al ta upor bil je poslednji in tudi zastoj. Kapitan je bil mož, ki si je znal ukloniti Rozino vkljub njeni oholosti; uničil jo je, in to z videzno svojo mržnjo; — pridobil in zavzel je njeno srce popolnoma. Edino to pa je on tudi name-raval. Nalašč je proti njej tako postopal, ker je bil uverjen, da po tem načinu najprej doseže namen svoj.

(Dalje prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Angleški žebci.* — 15. dne t. m. je bilo na velikem dvorišču cesarskih štal na ogled postavljenih tistih 53 angleško-normanških žebcev, ki jih je grof Rozwadousli nedavno za avstrijska cesarska kobilstva kupil. Zvedenci trdijo, da malokterikrat(?) je bilo toliko lepih žebcev skupaj videti; vsi so žlahne krvi, enako veliki, čvrstega života in lahke lične hoje. Gledé na lepo in močno živino, za pleme po vse izvrstno, tudi cena ni previsoka; vsak veljá 1400 gold.

* *Prestavljanje nekterih polkov (regimentov).* V državnem zboru se je letos vojaškemu ministru privolilo še čez en milijon goldinarjev za to, da prestavi polke kolikor mogoče v tiste dežele ali blizo tistih krajev, kjer se za-nje vojaki nabirajo. Zbog tega bode letos več polkov prestavljenih iz sedanjih oddaljenih mest. Tukaj omenimo samo tiste polke, ki so na Slovenskem bolj znani. Mariborski polk št. 47 pride iz Kotora v Celovec (meseca maja). Mesto njega pride Johnov polk št. 76, ki je zdaj v Celovcu, v Kotor. — Celovski polk baron Maroičič št. 7 pride iz Gradca v Inomost (meseca julija). — Graški polk št. 27 pride iz Požojna v Gradec. — Zagrebački polk št. 53 pride iz Dunaja v Gradec. — Od konjikov pride dragonski polk št. 5 iz Tolne v Celovec (meseca aprila), in dragonski polk št. 10 iz Kečtelija v Maribor, mestu nju odjezdita huzarjeva polka št. 6 in 14 iz Celovca in Maribora na Ogersko. — Od topničarjev pride polk št. 12 v Ljubljano, Vir, Gorico in Zagreb, zavoljo njega pa polk št. 7 iz teh krajev na Dunaj. — Ljubljanski polk bar. Kuhn št. 17 ostane letos še v Trienti na Tirolskem, enako tržaški polk grof Wimpfen št. 22 v Dubrovniku.

Dopisi.

Iz Maribora. — Občni zbor katoliško-političnega društva v Mariboru je 19. dne t. m. sklenil sledeče za ves slovenski Štajar važne resolucije: 1) Učilnica pripravniška v Mariboru, v kateri se odgojevajo bodoči učitelji, ne ustreza v svoji sedanji osnovi niti potrebam slovenskega ljudstva, niti ne prihodnjemu poklicu narodnih učiteljev, ker je v njej edino le nemški kot učni jezik. Pripravnica naj se toraj tako prenaredi, da bode sploh slovenski jezik podučni jezik, in samo za dva nauka: za pedagogiko (nauk o izreji) in za nemščino naj bo podučni jezik nemški. Da bo pa to lože mogoče, naj se na pripravništvu postavljajo le samo učitelji, ki so slovenskega kakor nemškega jezika popolnoma zmožni. 2) Srednje šole v Mariboru, namreč gimnazija in realka, ktere se vzdržujejo iz državne blagajnice in v katerih se izključljivo nemški kot učni jezik rabi, ne ustrezajo potrebam učencev slovenske narodnosti, ter so te šole slovenski mladeži in sloven-

skemu ljudstvu v duševnem in gmotnem (denarnem) oziru na kvar. Da se državnim osnovnim postavam kakor tudi slovenski mladeži pravica storí in nje napredek pospešuje, treba je poleg imenovanih šol samostojno nižo realno gimnazijo s slovenskim učnim jezikom iz državne blagajnice ustanoviti. Da pa mladež iz te šole v vsako drugo gimnazijo ali realko prestopiti zamore, bode se za izdatni poduk v nemščini skrbelo. 3) Da se učenci, ki menijo v to realno gimnazijo vstopiti, bolje in natančneje pripravijo, naj se za sedaj navetovani realni gimnaziji pridene pripravna šola z enim letnikom, ktera bode četrti razred sedanje popolnoma nemške šole v Mariboru nadomestovala. V pripravni šoli bi se poleg glavnih tu sem spadajočih nauk še posebno na jezikoslovski poduk gledalo. 4) Gledé verskega poduka in kristijanske odreje šolske mladeži ne pripoznava šolska postava sveti cerkvi one svobode in samostalnosti, ktera jej po božjem pravu pripada. Država si prilastuje pravico, pri vsem šolskem poduku in pri odreji šolske mladeži imeti prvo in zadnjo besedo (§. 1 post. 25. maja 1868). Ob enem določuje (§. 5 post. 14. maja 1869), da karkoli cerkvena oblast gledé verskega poduka in krist. življenja odloči, se to poprej izpeljati ne sme, dokler okrajni šolski odbor tega ne odobri. Nad krščanskim podukom nadziruje v imenu države svetni okrajni šolski nadzornik (§. 31 post. za Štirska 8. febr. 1869.) Verske naučne knjige potrjuje tudi državna oblast (§. 7 post. 25. maja 1868). Kje je po tem takem ona svoboda, ktero postava kat. cerkvi (§. 2 postava 25. maja 1868) obeta? Tirjamo toraj, da se dotične postave tako preuredé, da bode sv. cerkev v tem, kar pri šolski mladeži po božjem povelju opraviti ima, popolnoma svobodna in samostalna, da se šolska mladež tako izreja, kakor to zahteva božja in cerkvena postava. (Kon. prih.)

Iz Trsta 26. marca. (*Beseda Rojanske čitalnice*), ki je bila 25. dne t. m., je bila v kljub vsem primerljajem jako zanimiva; deklamovalo in pelo se je na veliko pohvalo; posebna čast pa zarad deklamacij gré prostemu kmetu gospodarju Gerlancu; on za vsako „besedo“ piše in vadi mladino v deklamacijah; temu priča je v tej „besedi“ bila njegova sedemletna hčerka, ki je deklamovala lepo pesem tako, da smo se čudili čistemu izreku in ugodni prednaši. — Kar se naših političnih zadev tiče, se čedalje bolj oživlja národna zavest; le to milujemo, da so naši poslanci v mestnem zboru nekako klaverni in tihi; vzlasti gosp. Cegnar, na kojega je izprva narodna stranka mnogo zaupanja stavila, molčí v zboru tako dosledno, da se čudimo, kako je to mogoče, ker imamo Slovenci okoličani toliko britkosti na srcu, ktere bi morali naši poslanci brez strahú Lahom odkriti, da se naše stanje v okolici ne izhujša, namesti da bi se zboljšalo. Naj bi si poslanci naši v izgled vzeli goriške; oni so vpeljali v zbor tudi slovenski jezik — dober temelj, na kterege se more dalje in trdno zidati. Še ni prepozno; še je čas; nadjamo se, da izvolivši vas za zastopnike naroda slovenskega nismo zidali hiše — na pesek!

Okoličan v imenu mnozih drugih.

Iz Ljubljane. Rekli smo zadnjič, da Herbstova interpelacija v državnem zboru je bila jako pohlevna. 24. dan t. m. jej je odgovoril ministerstva predsednik grof Hohenwart. O tem odgovoru se je sprožila debata, ktera, če se hudó ne motimo, kaže, da je centralistična nemška večina državnega zbora nekako skrivé nastopila drugo pot. Centralistični listi to stranko, ki je „meso iz njihovega mesa“ in „duh iz njihovega duha“, kar je nastopilo Hohenwartovo ministerstvo, silijo in hujskajo, naj jame strogo postopati ter naj ne privoli niti davkov niti vojakov. Toda vse

to hujskanje ni imelo družega vspeha nego tega, da je večina državnega zbora porodila dve interpelaciji. Prvo je osnovala zborova „mladonemška“ stranka, ktera je sicer z znanimi frazami pa vendar z ostrimi besedami vprašala ministerstvo po vzrokih prepovedanih svečanosti pruskim zmagam na čast; — drugo pa, ki je že veliko krotkejša in zmerna, je postavila „stara nemška“ stranka ali stranka „der Abgewirthschafteten“, ktera hoče izvedeti, kedaj hoče ministerstvo predložiti obljubljene predloge o premembah decemberske ustave.

Grof Hohenwart je prvemu vprašanju sicer odgovoril jako odločno, vendar s premišljenim pridržkom, tako, da mu niti vpraševalci niti velikonemški listi niso vedeli nič posebnega odgovoriti. V tem odgovoru je več brati med besedami nego v besedah samih. — Drugemu vprašanju je Hohenwart jako mirno in prav jedrnato odgovoril ter dal zagotovilo, da hoče postaviti o razširjeni avtonomiji posamnih kraljestev in dežel precej po velikonočnih praznikih predložiti zbornici. — Po nasvestu glasovitega nekdanjega ministra dr. Herbsta se o tem odgovoru vname razprava, ki je mičnejša nego vse drugo, kar se je obravnavalo pod Hohenwartovim ministerstvom. Pred vsem je opomina vredno to, da se te razprave, o kateri so véliko-nemški dunajski listi že 14 dni napovedovali, da se pripravlja strašansko naskok na Hohenwartovo ministerstvo, ni vdeležil nikdo izmed „véliko- ali mladonemške“ stranke; še večé čudo je pa to, da se je debata zoper (?) ministerstvo vršila nenavadno mirno. In tako so se pač sopet potrdile besede: „parturiunt montes, nascitur ridiculus mus“. Véliki jezičnik znani dr. Herbst, o katerem se je pričakovalo, da bode metal bombe in granate na ministerstvo, govoril je nekako medlo in poparjeno, skoro bi rekli, da je bil njegov govor brez vse barve. — Poche in Lasser, bivša ces. namestnika, sta govorila o vsem drugim, le o nezaupnici do ministerstva ne, velikoveč sta povzdigovala avstrijsko čutje. Kaj pa dr. Giskra? Tisti dr. Giskra, kateri je manjšino državnega zbora tako rad polival z lugom nasprotstva, — tisti dr. Giskra, ki ima kakor malo kdo dar navdušeno govoriti, in je imel navado v svoji oholosti pomandratí vse, kar ni bilo po njegovi vsečnosti, je zdaj, kakor pravi „Morgenpost“, z votlim, milim in tresočim se glasom izgovoril misli, ki se pač ne vjemajo z njegovim značajem. Da je dr. Giskra te misli, ki jih je danes izgovoril s tresočim se glasom, objavljal in zagovarjal takrat, ko je moč imel v svojih rokah, bilo bi danes boljše v Avstriji. Giskra je rekel: „v Avstriji ste se iznašli dve besedi, namreč centralizem in avtonomija kraljestev in dežel in po današnjem Giskrovem prepričanji ste obé popolnoma opravičeni; da še več, dr. Giskra pripoznava, da se morata zediniti ta postavna vzora.

Po vsem tem tedaj je ministerstvu nasprotujoča stranka, ki je hotela v tej obravnavi nezaupnico izreči ministerstvu, izgovorila le misli, katerih Hohenwart sam za-se ne bi bil bolje mogel izraziti. Vidi se, da tajni svetovalec Njega Veličanstva dr. Giskra bolj spoznava potrebe avstrijske države, kakor jih je poznal advokat dr. Giskra. In kateri so neki nagibi te premembe?? — Konec razprave je grof Hohenwart mimo družega jako tehtnega izgovoril pomenljive te besede: „Za ministerstva Schmerlingovega bile so besede „Mi lahko čakamo“ veliko bolj na svojem mestu, kakor v sedanjem trenutku, ko pomenljive dogodbe, ki se pripravljajo v Evropi, Avstriji resno kličejo: nikar več čakati z notranjo spravo avstrijskih razmer, da ne bode prekasno! Ves Giskrov govor naredil je na

nas ta vtisek, kakor da bi ga bili videli na prsi se trkati in klicati: „mea culpa“.

— (*Iz deželnega šolskega sveta*). Glavni predmet poslednje seje so bile gimnazije naše dežele po šolskih poročilih lanskega leta, ki so jih izdelali ravnatelji v Ljubljani, Novem mestu in Kranji, in o katerih sta po dotičnih postavah potem še posebna poročila spisala c. kr. deželna šolska nadzornika gospoda Holzinger in dr. Vrečko. Že zadnjič smo omenili; da vsa ta poročila so bila v poročevanje izročena posebnemu odseku dež. šolskega sveta, v kterega so bili voljeni stolni prošt dr. Pogačar, prof. dr. Bleiweis in profesor Šolar. Prišla sta v to sejo oba gori omenjena nadzornika in po dež. šolskem svetu še posebno povabljeni gosp. Smolej, ravnatelj ljublj. gimnazije. Vsi udje šolskega sveta so bili pričujoči razen dr. Čosta, ki je v državnem zboru na Dunaji; namesti c. kr. deželnega predsednika baron Conrada, ki je tudi na Dunaj odšel, je predsedoval seji knez Metternih, ktera, ker so bile razprave o ljubljanski gimnaziji zelo obširne, temeljite in živahne, je trajala od 10. ure dopoldne blizo 3. popoldne. Ko je prošt dr. Pogačar prvi prebral po odsekovem mnenji izdelano poročilo z dotičnimi predlogi o ljubljanski gimnaziji, ki naj se pošljejo c. kr. ministerstvu nauka na Dunaj, in je tudi nadzornik Holzinger deloma prebral poročilo v svojem in dr. Vrečkovem imenu osnovano, ki se je, kakor uno odsekovo, posebno naslanjalo na statistične date in opazke obširno in marljivo izdelanega poročila ravnatelja Smoleja, so se začele ustmene obravnave, kterih so se posebno udeležili oba nadzornika, dr. Bleiweis, prof. Šolar, prošt dr. Pogačar, ravnatelj Smolej in zbora predsednik. — Ker se je iz vseh poročil razvidelo, da je mnogo neugodnega na ljubljanski gimnaziji, kar se na prid njeni mora odstraniti, zato so se razprave na drobno sukale o velikem številu učencev, — o raztresenosti šolskih sob, kar posebno ravnatelju vzrokuje velike težnje, — o napačni razmeri učiteljev, da jih je vzlasti za zgodovinske predmete preveč, za filologične premalo, — da niso nauki jezikov (slovenščine, nemščine, latinščine ali grščine) v eni roki, — da niso vsi učitelji zmožni našega deželnega slovenskega jezika, — o pomanjkanji gimnazije s slovenskim učnim jezikom, — o neugodnosti vojaške postave za učence, — o čudni prikazni, da na ljublj. gimnaziji se je lani štelo 81° Slovencev, 19° pa Nemcev, kterih poslednjih je po številu odsekovem k večjemu le 7°, — o neugodnosti, da kranjske srednje šole nimajo lastnega, v deželi bivajočega šolskega nadzornika, — o nepripravnosti telovadnice itd. itd. Vsaka napaka je bila na drobno sitice odkritosrčne kritike djana, in sklepi so obveljali taki, da ministerstvo razvidi iz njih in iz poročila odsekovega, ki je, memo poročila šolskih nadzornikov, ki se je le bolj okoli nepoglavnih pomanjkljivosti sukalo, do korenine segel napakam ljubljanske gimnazije, v čem da posebno boléha naša gimnazija in v čem da jej je prenarodbe posebno treba. — O gimnaziji novomeški in kranjski bila je razprava na kratko.

— (*Presvitli cesar in Matica slovenska*). Iz Dunaja nam je došel v pondeljek telegram, ki nam je naznanil veselo novico, da so dopoldne tega dne gosp. dr. Čosta, predsednik Matice, in odbornika gospoda grof Barbo in Luka Svetec v imenu Matičinega odbora se poklonili Njegovemu Veličanstvu ter mu izročili vse knjige (18), ki jih je dozdej Matica na svitlo dala. Presvitli cesar je jako prijazno sprejel knjige in pohvalil delovanje našega društva ter obljubiti blagovolil darilo koristnim namenom Matičnim. Radostni so zapustili naši poslanci cesarjevo palačo, in radostni bodo naši prijatli čitali to novico.

— Po mnogih časnikih leti novica, da so naš svetli knezoškof naznanili ministerstvu sklep, da se odpovedó škofijstvu; nemškutarskim judovskim listom, kakor „Pressi“ itd. je ta novica voda na njihov mlin, češ, da te odpovedi so „narodni prenapetneži“ krivi. Če tudi ne moremo tajiti, da so knezoškof poslali odpoved na Dunaj, pa s tem le ponovili, kar so že davno zahtevali, moramo vendar reči, da je to laž, o čemur „Pressini“ pisúni glorijo pojó, kajti vzlasti v novi éri so gospod knezoškof že doživeli toliko bridkih skušinj, da radi prepustijo družemu više pastirstvo. Vsaj tudi, če ostane nova vojaška postava, bodo škofje kmalu — brez duhovnov.

— (*Poziv*). Med vsemi stanovi, kteri imajo stalne dohodke svojega bodi-si duševnega ali telesnega delovanja, se čuje po pravici največkrat pritožba, da je po razvitku obrtnij in po naraščanji ljudstva poskočila cena vsakterega živeža, in da je po kupčiji na drobno še slabeje postalo vsaktero blago.

Vsak posamesni človek čuti veliko škodo, a ne more si pomagati sam ter meni, da se mora temu podvreči, ker ne najde pripomočka. Pa vendar pomoč je tako blizo, in sicer v združenji vseh posamesnih, raztresenih in toraj slabih moči v jednoto, to je, v društvo za povžitek.

Tukajšnji krajni odbor prve splošne avstrijske uradniške družbe je po nagibu svojega prvomestnika, kneza Lotarja Metternicha, kot poverjenika družabnikov na to zadevo vso pazljivost obrnil ter sklenil vpletati družbo, ktera bi po znamkah preskrbovala potrebnega živeža.

Osnoval je po natančnem pretehtovanji v tej zadevi pravila, ktera so se v 28. listu „Laib. Zeitg.“ glasila. Bistvena reč take družbe obstoji iz tega, da družba sklepa pogodbe s prodajalci, kteri se zavežejo podajati družabnikom dobrega blaga po vsakdanji ceni, zraven pa še za dogovorjeni znesek odjenjati od cene. Družba potem prodaja za gotov denar družabnikom znamke, ktere prodajalci jemljó za gori zaznamovani znesek na mestu denarja, družbina blagajnica jih pa reši po odbitem dogovorjenem odpusteku z denarjem. Tega odpusteka spadajo tri četrti že pri kupovanji na korist družabnikov, četrt se pa hrani v blagajnici za glavnico v ta namen, da bi se, ako mogoče, napravila lastna zaloga živeža.

Taka družba je zelo koristna prodajalcu, ter mu nakloni velik krog gotovo plačujočih kupcev, pa tudi družabniku, ker mu preskrbuje boljšega in cenejšega blaga. Prvi pogoj vsake povžitne družbe je pa ta, da šteje družabnikov na stotine, če hoče, da se bode mnogo prodajalcev ponujalo v društveni prid. Da se namen podpisanega odbora na korist po njem zastopanih stanov vresniči, določijo toraj sami, ako se v obilnem številu oglasijo za pristop k tej družbi.

Kdor pristopi, daruje le 2 goldinarja vpisnine, ktera se mu gotovo kmalu povrne po odpusteku cene. Čeravno družabnik se ne sme nadejati naglega in velikega dobička, vendar si je svest, da podpira s svojim pristopom velik namen, zboljšati težavne okoliščine mnogo svojih tovaršev.

Kako se z malim začeta povžitna društva morejo povzdigniti, kaže nam angleška dežela, kjer so se take družbe tako razvile, da imajo že lastne pridelke vseh važnejih vrst živeža ter jih prodajajo tudi takim, ki niso udje.

Ali ne bi bilo mogoče, da bi se tudi v naši sicer mali, a po svojih še neporabljenih naravnih zakladih bogati deželi nekaj stotin užitnikov našlo, ki bi pri podpisanem odboru in pozneje še po družih krajih se

oglasili, da hočejo sè svojim pristopom osnovati prvo povzitatno društvo kranjsko?

Mislimo, da se ne obračamo zastoj do svojih najbližnjih tovaršev, ki najhujše čutijo težo čedalje više cene živeža, pa tudi do družih sodelalcev duševnih in telesnih, ktere tare enaka osoda. Le naglega sklepa in složnega delovanja vseh povzitatnih krogov je treba, brez ozira na stranke ali na narodnost, da se pokaže, da se veliko more doseči tudi na gospodarskem polju po čarobni besedi: „zduženje“. Bog daj, da bi se vslišal naš poziv!

Kakor se oglasi nekaj stotin deležnikov za pristop, se hoče precej dalje osnovati, da se društvo ustanovi.

Vsi deležniki se potem skličejo v občni zbor, kteri konečno sklene pravila ter preskrbi dovoljenje, da se nikakor ne bi mislilo, da hoče podpisani odbor družabnike tega društva pod birokratično varstvo dejati. Odbor si le išče te časti, da se po njegovi pripomoči vresniči ljudoljubna in občekoristna misel, ktera mora zmagati po prislovcu dragi vsakemu Avstrijanu:

„Z združeno močjo!“

Kdor želi k društvu pristopiti, naj se oglasi ustmeno ali pismeno od dveh do treh popoldne v gospodskih ulicah hiš. št. 207 v prvem nadstropju.

Krajni odbor splošne avstrijske uradniške družbe v Ljubljani 19. marca 1871.

— (Čitalnica naša) napravi prihodnjo nedeljo, to je 2. dan aprila, sedanjemu času primerno „besedo“, v kteri bode razen „berila“ dr. Razlagovega, deklaracije gospodičine Brusove, igre na goslih in dveh moških zborov, zbor gospá, gospodičin in gospodov pel Grbčev „Križ“, moški zbor Haslingerjev „Kyrie“, Gounodov samospev „Ave Maria“ s spremstvom glasovira, gosel in fisharmonike, Führerjev „Graduale“, in Gadeov zbor. Tako bodemo prvokrat slišali v čitalnici tudi slavnoznanne svete pesmi; pevovodji gosp. V. Valenti smo zato tem bolj hvaležni, ker se nadjati smemo izvrstne izpeljave po naših pevkah in pevcih. Začetek je ob pol osmih zvečer. Vabijo se vljudno tudi vnanji udje.

— (Prijeteljem cerkvene muzike) naznanjamo, da izvrstne nove orglje, ki jih je naš umetnik g. France Goršič za Hotederšico ravnokar izdelal, se še do prihodnjega torka lahko vidijo pri njemu v Trnovem hiš. št. 17.

— (Za jutrajšnjo predstavo „Jamske Ivanke“) se bodo sedeži dobivali, kakor po navadi. Začetek bo ob pol 8. uri zvečer. Tiskana igra se bode prodajala na gledališki kasi in sicer igra in Vilharjevi napevi skupaj po 30 kr., igra sama po 20 kr. Dobi se je tudi pri knjigarjih: Klerr, Giontini, Hohn po knjigarski ceni (40 kr. in 20 kr.). Razen zadnjič omenjenih točk je spisal g. kapelnik Schantel tudi veliko overturo k igri; po vsem tem nam je res pričakovati posebno zanimivega večera.

— (Pobirki iz časnikov.) „Tagblatt“, hudo razkačen po našem zadnjem vprašanju: „kdo je tisto prebivalstvo (Bevölkerung), za ktero se drzne konstitucijsko društvo govoriti, je v 69. listu na celi strani otrobe vezal, v ktere se po znanem pregovoru ne mešamo; al samo to moramo pisalca „Tagbl.“ vprašati: kako da ga spet ni sram prevračati besede našega vprašanja, ktere je gotovo dobro razumel, vsaj sta „Tagblatt“ in njegova jednomlečnica „Laib. Zeitg.“ koj drugi dan po zboru razglasila resolucije zborove: „dass der Landtagsbeschluss den Wünschen der Bevölkerung widerspricht“. Na te jasne besede smo Vas vprašali: kdo je ta „Bevölkerung“? in Vam dokazali, da mala in zmirom ista koterija ne sme nikdar splošne besede „Bevölkerung“ rabiti brez dostavka: ktere „Bevöl-

kerung“. — V saboto so hoteli nemški turnarji si napraviti krčmetinski shod (turnerkneipe) v krčmi kazinski; ali so nameravali nekteri s trte zviti (improvizirati) nemško „Siegesfeier“ ali ne, to se ne vé, ker se ljudém ne dá v srce gledati; al to je gotovo, da je neki Gerber, trgovski komis, jim zložil neko grdo gledališno psovko pod imenom „Duckmauser“, ktero jim je vlada prepovedala. — Narodna stranka se malo briga za nemčurska početja in njihovo literaturo, kakor je „Thierfabel“, „Aquarium“ itd., ki so edine knjige, ki jih na svitlo dajejo nemški ljubljanski literati; al to jim vendar svetujemo prijazno, naj ne rogovilijo preveč, da ne sprožijo kake nezgode! Zato nam tudi ni mar za žolč, ki ga v današnjem „Tagbl.“ razlivajo na zastopnika vlade, kneza Metternicha, ki jim je prepovedal ono psovko; samo to pa moramo omeniti, da je spet laž, kar „Tagbl.“ piše, da tudi čitalnica predstavlja igre gledališne, in vlada jej jih ne prepoveduje. Čitalnica ima vsled pravil svojih pravico za take predstave; ni tedaj od milosti vladne odvisna, ali jih sme ali ne predstavljati, le da jih policiji popred dá v cenzuro. Tu tedaj ni nobene dvojne mere, o kteri „Tagblatt“ divjá. Če se „Gesellenverein“ v svoji sobani enkrat v letu kratkočasi s kako igrice, se mu ta tako malo prepovedati more kakor drugod kak „Haustheater“; o katoliškem društvu nam ni družega znano, kakor da je za dobrodelni namen po dovoljenju gosposkinem napravil očitne predstave. Naj tedaj „Tagblatt“ z lažmi ne zagovarja svojih „Duckmauserjev“, s kterimi se je oni njegov prijatelj Gerber kakor „Bratelgeiger“ producirati hotel v — krčmi.

— „Novice“ prinesó za pirhe po veliki noči naročnikom svojim neko doklado, ki je bodo gotovo veseli.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — 24. dne t. m. so bile galerije zbornice vse polne, kajti iz gotovega vira se je izvedelo, da bode minister Hohenwart danes odgovor dal na vprašanje dr. Herbstovo in da bodo potem „ustavoverci“ tožili vlado v zbornici. Da bosta Herbst in Giskra javkala iz jeze, da nista zopet ministra, o tem ni dvomil nikdo. Vse je tiho, ko grof Hohenwart prične odgovor, v kterem med drugim reče, da obžaluje, da interpelacija v vladinem programu obljubljenega predloge imenuje vzrok nemira, a ne omeni začetka programa, kteri je tak, da prežene vsak dvom o namenih ministerstva. Obstoječe državno pravo smo odločno imenovali temelj, na kterem vlada stoji. Na tem temelji bode vlada vsem upravičenim željam prijazna in bode delala na to, da se notranji mir vrne. Treba toraj le brati naš program, da se vidi, da ni vzrokov za tako interpelacijo. Kar se tiče vprašanja, kdaj da bode vlada predložila svoje predloge? opomnimo, da ne le po naši ustavi, temuč tudi po ustavnih načelih sploh ima vlada neovržljivo pravico, postavne načrte, ktere ona sama iz lastnega nagiba snuje, predložiti takrat, kedar ona misli, da je prav. (Dobro! na desni.) Ker se je pa po tej interpelaciji vnovič želja izrekla po teh predlogih in ker mi radi vstrežemo željam sl. zbornice, rečem zdaj, da bodem postavni načrt o večji pravici, da deželni zbori o postavodajstvu prvi kaj nasvetujejo, precej po velikonočnih praznikih predložil. — Ko je grof Hohenwart končal svoj odgovor, predlaga oče glasovite interpelacije, eksclenca Herbst, naj se prične razprava o tem odgovoru. Zbornica pritrdi. Govorili so: Herbst, Poche, Giskra, Knoll (pa je le bral), Lasser, Rechbauer, Chlumecky, Weeber, Groholski in baron Kotz. Zadnja dva sta